

RIMSKA VILLA RUSTICA novi nalaz na trasi Istarskog ipsilona

Istra je, usprkos brojnih nalaza antičke arhitekture, kao rezultat zaštitnih ili sustavnih istraživanja još uvijek puna iznenađenja. Nakon što se mislilo da neće biti novih značajnijih otkrića na pulskom kolonijalnom ageru, da su sve lokacije rimskih vila rustika kroz 20. st. identificirane, neke i djelomično istražene, u ljeto 2005. godine ispod teške cestovne mehanizacije iznenadno su se ukazali antički zidovi i gradnje. Na sjeveroistočnom području državne ceste Pula – Rijeka, na čvorištu Istarskog ipsilona, nedaleko Stancije Peličeti kod pulske zračne luke, otkriveni su ostatci monumentalne vile rustike.

Ovo do tada potpuno nepoznato nalazište, tijekom istraživanja i analizom temeljnih ostataka arhitekture (prostorija, hodnika, tri vodospreme), dekorativnih (mozaički podovi, freske) i građevinskih elemenata (krovne tegule sa žigovima, suspenzure, dovodne i odvodne cijevi, kanali), uporabnog kućanskog materijala (keramičke i staklene posude, amfore, dolije, uljanice, oruđe i oružje) doprinijelo je popunjavanju praznina o rimskoj kolonizaciji Puljštine, tipologiji vila rustika, njihovoj arhitektonskoj i funkcionalnoj promjeni u razdoblju od 1. do 6. stoljeća. Otkriveni antički lokalitet se razvio od male vile rustike s cisternom na uzvisini, pmoćnim zgradama i dvorištem u stambeno-rezidencijalni objekt s raskošnim mozaičkim podovima i termama uz jaki proizvodni centar za preradu ulja (uljara), njegovo uskladištenje i pripremu za transport. Ovaj rezidencijalno-gospodarski kompleks u kasnoj antici transformira se u fortifikacijsku cjelinu na putu za Pulu i jedna je od glavnih točaka obrambenog sistema protiv avaroslavenskih prodora na jug Istre.

Otkriće rimskog proizvodno-stambenog-obrambenog objekta na Stanciji Peličeti kod Pule svakako obogaćuje naše spoznaje, ali ujedno u dijelu dopunjuje i antičku povijest Puljštine. Stoga osobno zahvaljujem Hrvatskim cestama i Bina-Istri na suradnji i pomoći prilikom otkrića i istraživanja ovog antičkog kompleksa...

mr.sc. Kristina Džin
ravnateljica Arheološkog muzeja Istre
(izvadak iz predgovora kataloga tiskanog povodom izložbe arheoloških nalaza u Arheološkom muzeju Istre, u Puli, 2006. godine)